CRNOGORSKI SEPARATIZAM

"Od "zle raške struje" do "načertanijevskih" instrukcija za razur Crne Gore. Njegoš, knjaz Danilo i Nikola kao posebne mete. Tuđa propaganda, domaći izvođači radova. Pamfleti, lažni ugovori i skupštine. Crnogorci kao "tuđi meci". Rekonstrukcija srpskih i inih pretenzija i političkih mahinacija korišćenih protiv Crne Gore u kontekstu pojašnjavanja nekih današnjih politikih i kulturoloških procesa.

PROPAGANDNI RATOVI PROTIV CRNE GORE

Crnogorski „separatizam"

Od "zle raške struje" do "načertanijevskih" instrukcija za razur Crne Gore. Njegoš, knjaz Danilo i Nikola kao posebne mete. Tuđa propaganda, domaći izvođači radova. Pamfleti, lažni ugovori i skupštine. Crnogorci kao "tuđi meci". Rekonstrukcija srpskih i inih pretenzija i političkih mahinacija korišćenih protiv Crne Gore u kontekstu pojašnjavanja nekih današnjih političkih i kulturoloških procesa

19.

Piše: Dragan B. Perović

Može se reći da ništa manje nijesu zanimljive stranice koje se odnose na planove Srbije o pripajanju Crne Gore. Precizno su naznačene prepreke i način ostvarivanja toga plana. Kao prepreke za pripajanje Crne Gore Srbiji i njenom nestanku kao države sa političke karte Evrope. Piroćanac je u prvom redu smatrao vojvodu **Mirka** i Katunjane, koji su po njemu beskrupulozni, junačni i odani kruni i dinastiji Petrovića. Pomoć za izvršenje plana o pripajanju Crne Gore Piroćanac vidi u djelatnosti provjerenih srpskih špijuna knjaginje **Darinke** i arhimandrita **Nićifora Dučića** uz koje treba novcem i drugim podmićivanjem pridobiti viđenije ljude koji bi narod na "srpsku stranu odvukli". Dugoročni plan koji je dao rezultate bio je da se đjeca iz Crne Gore školuju u Beogrdu i na taj način na njih izvrši uticaj preko kjega bi radili na svrgavanju dinastije **Petrović**. Tome su pripomagali i brojni učitelji i popovi koji tih godina počinju da rade u Crnoj Gori. Nije dugo trebalo da takva politika da rezultate. Crnogorski đaci su se iz Beograda vratili naoružani bombama, umjesto znanjem. No, o tome ćemo više govoriti u okviru dijela koji se odnosi na Bombaški proces. Sada da pogledamo izvode izPiroćančevog izvještaja o načinu najboljem za nestanak Crne Gore i njeno utapanje u granice Velike Srbije koji ima naslov **"Moja posmatranja"**:

"Uzimajući u račun naravi naroda crnogorskog i političke težnje cetinjskog dvora, vrlo je težak položaj za onoga, koji bi se staro naznačiti put kojim bi naša politika trebala ići, da do ostvarenja srbskog ujedinjena dođe. Međutim, prema rezultatima pravca, koji je Srbija prema Crnoj Gori pre nekoliko otpočela i danas ga još sleduje, moglo bi se možda štogod određenije naznačiti. Izvjesna je stvar, da je cetinjski dvoje dinastične težnje u svakoj prilici ostvariti tražio; izvjesno je i to da su ljudi na koje se izvan dvora odavde obraćalo i obraćati imalo, svagda imali u sebi jedan osnov (fond) crnogorske prevrtljivosti i sljedovatelno nesigurni bili, pa opet, pri svem tom, **srpska rad nije besplodna ostala**. Narod je crnogorski dobio pojam o važnosti Srbije u rukovođenju stvari, o njenom patriotskom staranju, o ukupnom narodu srpskom, bio on u ili izvan Turske...

... Iako je politika cetinjskoga dvora protivna opštim interesima srpstva, ona nam neće moći ništa nahuditi time što je crnogorski narod ratno bolje spremljen; jer je narod tome velikom planu simpatičan i njegovi će interesi upropastiti **sebične separatistične težnje dvora** (podvukao D.B.P)."

Za razumijevanje srpsko-crnogorskih donosa i mnogih današnjih nesporazuma ovo je veoma indikativna rečenica. Ovo je prvo pominjanje takozvanog crnogorskog separatizma. Ovu sintagmu je kasnije preuzeo i dopunio **Baja Pašić** u svojoj bjesomučnoj kampanji protiv Crne Gore i Knjaza **Nikole**. Smatrajući da su sva sredstva koja Srbija, upotrijebi za uništenje Crne Gore dozvoljena, Pašić je, uz pomoć beogradske štampe, dugo vodio kampanju protiv crnogorskog naroda, zasnovanu na falsifikatima i lažima. U poslijeratnom periodu, nastavljači takve politike prema Crnoj Gori i Crnogorcima koristili su isti arsenal izmišljotina na diskvalifikaciji svih onih koji su smatrali Crnu Goru kao ravnopravni subjekat u jugoslovenskoj zajednici. Tome je dosta doprinijelo i **neznanje vladajućih garnitura** u Crnoj Gori koje su svako traganje za istinom smatrali separatizmom. Ta izmišljotina je mogla naći mjesto u glavama onih koji su bili spremni žrtvovati i narod i državu za nekakve"više ciljeve", a koji su u stvari bili samo vješto prikriveni nastavak starih težnji. Koliko je onda, toliko je i danas smiješna tvrdnja o nekakvom crnogorskom separatizmu, ali jednom puštena laž plovi kroz vrijeme oplođujući se neznađem i ponovnim apsiracijama na ovo kamenito parče zemljina šara, kome osporavaju i minorni naum da bude svoj na svome. A biće, ka' vazda – "sve su sile slabe i ništavne za onoga koji pravo misli".

Potom Piroćanac nastavlja: "No ostavimo narod, na koji je bez glavara teško dejstvovati. I sami glavari, koji su, kao što je rečeno, svi u velikoj sirotinji, znaju potpuno koliko bi pri ulasku Crne Gore u srpsko jedinstvo oristi imali. Razume se i po sebi da je to teren vrlo spremljen za dalju radnju... Trebalo bi, dakle, važnim ljudima u Crnoj Gori, izuzevši samo kreature Mirka i Knjaza, pokazati da ih Knjaz Mihailo dobro poznaje i da vodi računa o njima. Mali pokloni u novcu, po prilici i stvarima, tome bi mnogo doprinosili. Nema ni jednog Crnogorca koji novac ne bi trebao, a naročito koji ga ne bi tražio. (Ovdje valja podsjetiti i na Omer-pašu Latasa koji kaže, u pjesmi narodnoj, "Dok je meni u kesi novaca/ i u Crnou Goru trgovaca/ koji no su lakomi na blago učiniću što je meni drago"! Na žalost, Crnoj Gori "trgovaca" nikada nije falilo. Mnogima je tvrdo kamenje crnogorsko i za malu cijenu su spremni da ga prodaju. Slično je o karakteru pojedinih Crnogoraca, ako pristaju da ih tako nazovu, pisao i Vuk Karadžić, naglašavajući da će rađe neko biti i posljednji sluga u varoši, no se vratiti u Crnu Goru. U ove trgovce spadaju i oni koji i danas ističu da su potomci onih kojima je bilo bolje pod Turskom nego pod Kraljem Nikolom, ili se pak diče karakteristikom da nikada nijesu voljeli Crnogorce - primjedba D.B.P).

Način davanja ponajbolji bio bi periodičan, da primi vid neke plate, naravno na najsigurniji način, da se ljudi ne bi kompromitirali u njihovom današnjem položenju.**No naročito bi bilo korisno decu iz tih krajeva kod nas u školama podizati i vaspitavati.** (na ovom mjestu Piroćanac udara krst, za fusnotu u kojoj piše) **Da se na ovome izranije u velikom prostranstvu radilo, naša politika ne bi danas na nikakve teškoće nailazila."**

Anka Burić: Bez naslova

Mislimo da je ovo ključni momenat Piroćančeva i Garašaninova plana. Preko djece je trebalo obezbijediti uticaj koji će kroz određeno vrijeme dati ploda. Izgubiće se nacionalno osjećanje, a usađeni pojam **opšteg** potrijeće osjećaj **posebnosti** i omogućiti lako utapanje Crne Gore u Srbiju. Kako rekosmo rezultati su vrlo brzo došli. Popovi i učitelji su dobro obavili zadatak, pa se našao određeni broj ljudi koji je smatrao da u interesu "srpstva" Crna Gora treba da nestane. Nije slučajno što u Crnoj Gori između dva rata nije otvorena nijedna značajnija visokoškolska ustanova i što se i kasnije uvijek javljao otpor kada je trebalo otvoriti fakultet koji bi bio iz duhovne sfere. Treba se podsjetiti slučajeva oko umjetničkih i filozofskog fakulteta (koji je na žalost klerikalna anticrnogorska agentura, do daljnjeg) u Crnoj Gori u novije doba. U ostalom, prije posljednjeg rata, za razvoj Crne Gore uloženo je samo 20 dinara po glavi stanovnika, dok je u istom periodu

u Sloveniju uloženo čak 2.800 dinara po stanovniku! D.B.P.)

Nastaviće se

Može se reći da ništa manje nijesu zanimljive stranice koje se odnose na planove Srbije o pripajanju Crne Gore. Precizno su naznačene prepreke i način ostvarivanja toga plana. Kao prepreke za pripajanje Crne Gore Srbiji i njenom nestanku kao države sa političke karte Evrope. Piroćanac je u prvom redu smatrao vojvodu Mirka i Katunjane, koji su po njemu beskrupulozni, junačni i odani kruni i dinastiji Petrovića. Pomoć za izvršenje plana o pripajanju Crne Gore Piroćanac vidi u djelatnosti provjerenih srpskih špijuna knjaginje Darinke i arhimandrita Nićifora Dučića uz koje treba novcem i drugim podmićivanjem pridobiti viđenije ljude koji bi narod na "srpsku stranu odvukli". Dugoročni plan koji je dao rezultate bio je da se djeca iz Crne Gore školuju u Beogradu i na taj način na njih izvrši uticaj preko kjega bi radili na svrgavanju dinastije Petrović. Tome su pripomagali i brojni učitelji i popovi koji tih godina počinju da rade u Crnoj Gori. Nije dugo trebalo da takva politika da rezultate. Crnogorski đaci su se iz Beograda vratili naoružani bombama, umjesto znanjem. No, o tome ćemo više govoriti u okviru dijela koji se odnosi na Bombaški proces. Sada da pogledamo Piroćančev izvještaj o načinu najboljem za nestanak Crne Gore i njeno utapanje u granice Velike Srbije koji ima naslov "Moja posmatranja".

"Uzimajući u račun naravi naroda crnogorskog i politične težnje cetinjskog dvora, vrlo je težak položaj za onoga, koji bi se staro naznačiti put kojim bi naša politika trebala ići, da do ostvarenja srbskog ujedinjena dođe. Međutim, prema rezultatima pravca, koji je Srbija prema Crnoj Gori pre nekoliko otpočela i danas ga još sleduje, moglo bi se možda štogod određenije naznačiti. Izvjesna je stvar, da je cetinjski dvoje dinastične težnje u svakoj prilici ostvariti tražio; izvjesno je i to da su ljudi na koje se izvan dvora odavde obraćalo i obraćati imalo, svagda imali u sebi jedan osnov (fond) crnogorske prevrtljivosti i sljedovatelno nesigurni bili, pa opet, pri svem tom, srpska rad nije besplodna ostala. Narod je crnogorski dobio pojam o važnosti Srbije u rukovođenju stvari, o njenom patriotskom staranju, o ukupnom narodu srpskom, bio on u ili izvan Turske. Naši topovi začuđavaju neprestano i danas Crnogorce svojom preciznošću, a naši su im oficiri pokazali kako treba uvažavati rad u ozbiljnoj zemlji.

Naročito bi bilo korisno crnogorsku decu kod nas u školama podizati i vaspitavati

CRNOGORSKI SEPARATIZAM

Iako je politika cetinjskoga dvora protivna opštim interesima srpstva, ona nam neće moći ništa nahuditi time što je crnogorski narod ratno bolje spremljen; jer je narod tome velikom planu simpatičan i njegovi će interesi upropastiti sebične separatistične težnje dvora (podvukao D.B.P).

Za razumijevanje srpsko-crnogorskih donosa i mnogih današnjih nesporazuma ovo je veoma indikativna rečenica. Ovo je prvo pominjanje takozvanog crnogorskog separatizma. Ovu sintagmu je kasnije preuzeo i

dopunio Baja Pašić u svojoj bjesomučnoj kampanji protiv Crne Gore i Knjaza Nikole. Smatrajući da su sva sredstva koja Srbija, upotrijebi za uništenje Crne Gore dozvoljena, Pašić je, uz pomoć beogradske štampe, dugo vodio kampanju protiv crnogorskog naroda, zasnovanu na falsifikatima i lažima. U poslijeratnom periodu, nastavljači takve politike prema Crnoj Gori i Crnog-orcima koristili su isti arsenal izmišljotina na diskvalifikaciji svih onih koji su smatrali Crnu Goru kao ravnopravni subjekat u jugoslovenskoj zajednici. Tome je dosta doprinijelo i neznanje vladajućih garnitura u Crnoj Gori koje su svako traganje za istinom smatrali separatizmom. Ta izmišljotina je mogla naći mjesto u glavama onih koji su bili spremni žrtvovati i narod i državu za nekakve"više ciljeve", a koji su u stvari bili samo vješto prikriveni nastavak starih težnji. Koliko je onda, toliko je i danas smiješna tvrdnja o nekakvom crnogorskom separatizmu, ali jednom puštena laž plovi kroz vrijeme oplođujući se neznađem i ponovnim apsiracijama na ovo kamenito parče zemljina šara, kome osporavaju i minorni naum da bude svoj na svome. A biće, ka' vazda – sve su sile slabe i ništavne za onoga koji pravo misli – D.B.P).

Potom piroćanac nastavlja: No ostavimo narod, na koji je bez glavara teško dejstvovati. I sami glavari, koji su, kao što je rečeno, svi u velikoj sirotinji, znaju potpuno koliko bi pri ulasku Crne Gore u srpsko jedinstvo koristi imali. Razume se i po sebi da je to teren vrlo spremljen za dalju radnju, koja je dosad u zasenu zaostala, jer se dosad započinjalo svagda odozgo. Trebalo bi, dakle, važnim ljudima u Crnoj Gori, izuzevši samo kreature Mirka i Knjaza, pokazati da ih Knjaz Mihailo dobro poznaje i da vodi računa o njima. Mali pokloni u novcu, po prilici i stvarima, tome bi mnogo doprinosili. Nema ni jednog Crnogorca koji novac ne bi trebao, a naročito koji ga ne bi tražio. (Ovdje valja podsjetiti i na Omer-pašu Latasa koji kaže, u pjesmi narodnoj, "Dok je meni u kesi novaca/ i u Crnoj Gori trgovaca/ koji ino su lakomi na blago učiniću što je meni drago"! Na žalost, Crnoj Gori "trgovaca" nikada nije falilo. Mnogima je tvrdo kamenje crnogorsko i za malu cijenu su spremni da ga prodaju. Slično je o karakteru pojedinih Crnogoraca, ako pristaju da ih tako nazovu, pisao i Vuk Karadžić, naglašavajući da će rađe neko biti i posljednji sluga u varoši, no se vratiti u Crnu Goru. U ove trgovce spadaju i oni koji i danas ističu da su potomci onih kojima je bilo bolje pod Turskom nego pod Kraljem Nikolom, ili se pak diče karakteristikom da nikada nijesu voljeli Crnogorce – primjedba D.B.P).

Način davanja ponajbolji bio bi periodičan, da primi vid neke plate, naravno na najsigurniji način, da se ljudi ne bi kompromitirali u njihovom današnjem položenju.

KAKO IZNUTRA OSLABITI CRNU GORU

No naročito bi bilo korisno decu iz tih krajeva kod nas u školama podizati i vaspitavati. (na ovom mjestu Piroćanac udara krst, za fusnotu u kojoj piše) "Da se na ovome izranije u velikom prostranstvu radilo, naša politika ne bi danas na nikakve teškoće nailazila."

Mislimo da je ovo ključni momenat Piroćančeva i Garašaninova plana. Preko djece je trebalo obezbijediti uticaj koji će kroz određeno vrijeme dati ploda. Izgubiće se nacionalno osjećanje, a usađeni pojam opšte potrijeće osjećaj posebnosti i omogućiti lako utapanje Crne Gore u Srbiju. Kako rekosmo rezultati su vrlo brzo došli. Popovi i učitelji su dobro obavili zadatak, pa se našao određeni broj ljudi koji je smatrao da u interesu "srpstva" Crna Gora treba da nestane. Nije slučajno što u Crnoj Gori između dva rata nije otvorena nijedna značajnija visokoškolska ustanova i što se i kasnije uvijek javljao otpor kada je trebalo otvoriti fakultet koji bi bio iz duhovne sfere. Treba se podsjetiti slučajeva oko umjetničkih i filozofskog fakulteta u Crnoj Gori u novije doba. U ostalom, prije posljednjeg rata, za razvoj Crne Gore uloženo je samo 20 dinara po glavi stanovnika, dok je u istom periodu u Sloveniju uloženo čak 2.800 dinara po stanovniku! D.B.P.

Špijunski rat između Srbije i Crne Gore – Dragan B. Perović

http://montenegrina.net/nauka/istorija/crna-gora-u-xix-v/vladavina-petra-ii/spijunski-rat-izmedu-srbije-i-crne-gore-dragan-b-perovic/

Dragan B. Perović: Propagandni ratovi protiv Crne Gore

http://cetinjanin.blogspot.com/2010/12/dragan-b-perovic-propagandni-ratovi.html